

Katsaus jätelainsäädäntöön maatalouden muovien näkökulmasta

Tarja-Riitta Blauberg YM
MuKi-hankkeen infotilaisuus
Teams
2.2.2023

Esityksen sisältö

- Jätehuollon vastuunjako
- Pakkausten tuottajavastuu
- Tuottajan velvollisuudet
- Maatalouden muovit
- Uusia EU:n aloitteita

Kenen vastuulla jätehuollon järjestäminen?

Kunta

- Asumisessa syntyvä jäte
- Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jäte
- Maa- ja metsätalouden vaarallinen jäte (kohtuullinen määrä)
- Pakkausjätteiden kiinteistöittäinen keräys
- Saostus- ja umpisäiliölaitteen jätehuolto

Tuotteen tuottaja

(valmistaja, maahantuoja, pakkaaja)

- Renkaat, autot, paristot ja akut, SE-laitteet, paperi, pakkaukset, tietyt kertakäyttöiset muovituotteet, muovia sisältävät kalastusvälineet
- Vastaanoton järjestäminen,
- Kierrätys ja muu jätehuolto

Jätteen tuottaja

- Tuottamiensa jätteiden jätehuollon järjestäminen
- Kuljetus ostopalveluna tai omana kuljetuksena

Kierrätyksen tehostaminen (1)

- **Kaikilla toimijoilla velvollisuus lajitella ja kerätä erikseen lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet kierrätystä tai muuta hyödyntämistä varten.**
- Velvollisuudesta voi poiketa jätelain 15 §:ssä säädetyin edellytyksin, poikkeus kyettävä perustelevaan viranomaiselle
 - esim. yhteiskeräys ja keskitetty lajittelu mahdollista, jollei kerätyn jätteen laatu heikenny
- Kielto polttaa tai sijoittaa kaatopaikalle erilliskerättyä jätettä (JL 15 a §)
 - Energiajätteen valmistukseen saa laittaa vain kierrätyskelvotonta jätettä
- Tasalaatuinen huomattavan suurina määrinä syntyvä jäte on lajiteltava erikseen, jos se mm. kierrätyksen edistämisen kannalta perusteltua (esim. kalvomuovit) (JäteA 21 ja 26 §)
- Pakkausjäte on mahdollisuuksien mukaan kerättävä yhdessä muun samaa materiaalia olevan jätteen kanssa (JäteA 22 §)

Kierrätyksen tehostaminen (2)

- Erilliskerätty jäte toimitettava käsittelyyn, jossa mahdollisimman suuri osa siitä valmistellaan mahdollisimman korkealaatuiseen uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen (JäteA 22 §).
 - Jätteen hyödyntäjän velvollisuus poistaa tarvittaessa jätteestä vaaralliset aineet, seokset tai osat (JL 15 b §).
 - Uusien käsittelymenetelmien edistäminen: esim. polttoon ohjatun jätteen mekaaninen lajittelu ennen polttoa, kemiallinen kierrätys?
 - Lajittelutehokkuuden parantaminen
- Jätteen energiana hyödyntämisen vähentäminen
 - green deal?
 - jätteenpolttolaitokset päästökaupan piiriin 2028/2031 → ?
 - Tarvittaessa erilliskeräysvelvoitteiden/ muun lainsäädännön tiukentaminen

Pakkausten tuottajavastuu 1

- Koskee tuotteita ammattimaisesti markkinoille saattavia tai etäkaupalla suoraan käyttäjille myyviä tuottajia, alle 1 milj. euron liikevaihtoraja poistuu vuoden 2024 alusta
- Koskee kaikkia pakkauksia (myynti-, ryhmä- ja kuljetuspakkaukset)
- Pääsääntöisesti tuottajavastuullinen on tuotteen pakkaaja tai pakatun tuotteen maahantuoja
- Poikkeuksellisesti pakkauksen valmistaja tai maahantuoja on tuottajavastuullinen 1.1.2024 alkaen
 - Pakkauksista , joita käytetään elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden pakkaamiseen myyntipaikalla (palvelupakkaus)
 - Pakkauksista, joita käytetään käsittelemättömien maatalous- ja puutarhatuotteiden pakkaamiseen (viljelijäpakkaus)
- Tuottajavastuu ei koske paalirehun pakkausmateriaalin tuottajia

Pakkausten tuottajavastuu 2

- Pakkausten tuottajayhteisön katettava kaikki pakkausmateriaalit
- Tuottajayhteisöjen edistettävä tuottajien mahdollisuutta hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteet keskitetysti yhden toimijan kautta
- Tuottajayhteisöjen tulee mukauttaa tuottajavastuumaksut siten, että ne kannustavat jätteen synnyn ehkäisyyn, uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen
- Kevennetyt kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet pienille tuottajille, jotka saattavat markkinoille vähemmän kuin 50 t pakkauksia vuodessa. Raportoivat tuottajayhteisölle:
 - Suomen markkinoille saatettujen pakkausten määrä tonneina pakkausmateriaaleittain
 - Tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden (jätelain liite, ns. SUP-pakkaukset*) määrä eriteltynä tuotteiden sisältämän muovin painoon ja kokonaispainoon

*) SUP pakkaukset: muovia sisältävät take a way elintarvikepakkaukset ja joustavasta materiaalista valmistetut kääreet, muoviset juomamukit, enintään 3 l juomapakkaukset, muoviset kantokassit

Palvelupakkaus

- Käytetään elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden pakkaamiseen myyntipaikalla, kuten:
 - Kantokassit
 - Pussit
 - Take a way annosten pakkaukset
 - Esimerkiksi irtomyyntinä myytävien leivonnaisten, kasvisten, liha- ja kalatuotteiden pakkaamiseen käytettävät kääreet, pussit ja muut pakkaukset
 - Tuottajavastuussa pakkauksen valmistaja tai maahantuoja 1.1.2024 alkaen

Viljelijäpakkaus

- Maatilalta ulos myytäväksi tarkoitettujen käsitlemättömien maatalous- ja puutarhatuotteiden pakkaukset
- Käsitlemätön maatalous- ja puutarhatuote:
 - Tehty ainoastaan yksinkertaista fyysistä käsittelyä (ns. kauppakunnostaminen), joka ei merkittävästi muuta tuotteen laatua
 - Sallittua esim. pesu, lehtien poisto, lajittelu tai muu vastaava fyysinen käsittely
- Tuottajavastuussa pakkauksen valmistaja tai maahantuoja 1.1.2024 alkaen

Viljelijäpakkaukseksi ei katsota

- Elintarviketeollisuuden, tukkukaupan tai pakkaamon käsittelemättömien maatalous- ja puutarhatuotteiden pakkaamiseen käyttämiä pakkauksia -> tällaisen pakkauksen tuottaja on kyseisen tuotteen pakkaaja
- Käsiteltyjen maataloustuotteiden käsittelyksi katsotaan esimerkiksi:
 - Tuotteen kuivaaminen, lukuun ottamatta viljan kuivausta, jauhaminen, murskaaminen, kuoriminen, pakastaminen, kypsentäminen, paloittelu, eläintuotannon jatkojalostus teurastuksesta alkaen, siementen peittäminen sekä munien pakkaaminen kananmunapakkaamossa, jossa leimataan kananmunia ja/tai pakataan kananmunia loppukuluttajille ja suurtalouksille
- Tuottajavastuullinen on tuotteen pakkaaja
- Tuottajavastuun valvova viranomainen Pirkanmaan ELY-keskus tekee tulkintalinjaukset

Milloin maatalousyrittäjä on tuottajavastuullinen pakkausten osalta 1.1.2024 alkaen

➤ **Tuottajavastuullisia** olisivat sellaiset maatalous- ja puutarhayritykset, jotka

1. tuovat itse maahan viljelijäpakkauksia, palvelupakkauksia tai pakattuja tuotteita
2. pakkaavat käsiteltyjä maataloustuotteita muutoin, kuin myynnin yhteydessä

Tuottajan vastuut

- Liityttävä tuottajayhteisöön, joka hoitaa tuottajan puolesta tuottajavastuun käytännön velvollisuudet
 - Tuottaja raportoi tuottajayhteisölle markkinoille saattamiensa tuotteiden määrät
 - Tuottaja maksaa tuottajayhteisölle tuottajavastuumaksut markkinoille saattamiensa tuotteiden osalta
 - Tuottajan on ilmoitettava jakelijalle kuulumisestaan tuottajarekisteriin

Paalirehun pakkaukset

- 53 % nurmen viljelijöistä myy nurmea pakattuna ulos maatilalta, näistä 80 % myy tilalta ulos vain satunnaisesti
 - Korkeintaan 1/5 paalirehun pakkaamiseen käytetystä pakkausmateriaalista täyttäisi ammattimaisestimarkkinoille saatetun määritelmän
 - Paalirehun pakkausmateriaali on suljettu pakkausten tuottajavastuun ulkopuolelle
 - Maatalouden muiden kuin tuottajavastuun alaisten muovijätteiden jätehuollon ja kierrätyksen kehittäminen

Maatalousmuovien vapaaehtoinen tuottajavastuu Ruotsissa

- SvegRetur, johon liittynyt 70 maatalousmuoveja markkinoille saattavaa yritystä
- Kerää palvelupakkauksia lukuun ottamatta niin tuottajavastuunalaiset kuin muutkin maataloudessa syntyvät muovijätteet, kuten säilörehun kalvot, muovisäkit ja viljelykalvot
- Kustannukset katetaan muoveille asetettavilla maksuilla, jotka maksetaan tuotteiden hinnoissa ja ne vastaavat todellisia aiheutuvia kustannuksia.
- Jätteen päätyvien muovien vastaanotto on maksutonta vastaanottopisteissä. Mikäli muovit noudetaan maatiloilta, peritään noudosta korvaus.

Komission ehdotus pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevaksi asetukseksi

- Komissio antoi ehdotuksensa (COM(2022) 677 final) 30.11.2022
- Rajoitetaan tarpeetonta pakkaamista (tyhjä tila, valepohjat)
- Uudelleenkäytön edistäminen (take a way pakkaukset, juomapullot, kuljetuspakkaukset)
- Pakkausten kierrätettävyyksivaatimus
- Kierrätetyn muovin pitoisuusvaatimus tietyissä pakkauksissa
- Tietyiltä pakkauksilta edellytetään biohajoavuutta
- Merkinnät lajittelun helpottamiseksi

Mikromuovien rajoittamista koskeva ehdotus (REACH)

- Koskisi tarkoituksellisesti lisättyjä mikromuoveja
- Alle 5 mm (joka suuntaan) tai alle 15 mm kuidut, ml. nanomuovit
- Kosmetiikka, pesuaineet, lannoitustuotteet, kasvinsuojeluaineet, kumirouheen käyttö urheilualustoilla
- Komission suunnittelee julkaisevansa alkuvuodesta 2023 aloitteen toimista, joilla ehkäistään
- tahattomia mikromuovipäästöjä ympäristöön.
- Toimet kohdistuisivat renkaisiin, tekstiileihin ja muovipelletteihin.

**Kiitos paljon
mielenkiinnosta!**

tarja-riitta.blauberg@gov.fi

